

MỐI QUAN HỆ GIỮA NGHĨA VỤ VÀ ĐẠO ĐỨC CÔNG VỤ CỦA CÁN BỘ, CÔNG CHỨC

NGUYỄN THỊ LẨM*

Đạo đức công vụ là phạm trù chính trị - pháp lý, có giá trị nền tảng dẫn dắt hành động, trong khi đó nghĩa vụ của cán bộ, công chức là yếu tố thể hiện tính bắt buộc cán bộ, công chức phải thực hiện và mang tính pháp lý cao, vì vậy, Đảng luôn khẳng định sự cần thiết và đề ra yêu cầu xây dựng đội ngũ những người thực thi công vụ phải có đức và có tài; có phẩm chất đạo đức tốt và cũng phải có tài năng đảm đương nghĩa vụ. Bài viết phân tích mối quan hệ giữa đạo đức công vụ và nghĩa vụ của cán bộ, công chức. Đây là hai mặt quan trọng có mối quan hệ tương tác, quyết định chất lượng đội ngũ cán bộ, công chức trong mục tiêu xây dựng nền công vụ liêm chính, hiệu quả vì Nhân dân trong kỷ nguyên mới.

Từ khóa: Đạo đức công vụ; nghĩa vụ; liêm chính; hiệu quả; cán bộ; công chức.

Public service ethics is a political and legal concept that provides the fundamental values guiding official conduct. In contrast, the duties of cadres and civil servants represent legally binding obligations that must be fulfilled. Therefore, the Communist Party of Vietnam has consistently emphasized the need to build a contingent of public officials who possess both moral integrity and professional competence, combining sound ethical qualities with the capability to fulfill their official duties. This article analyzes the relationship between public service ethics and the duties of cadres and civil servants. These two dimensions are closely interconnected and mutually reinforcing, playing a decisive role in improving the quality of the public workforce and advancing the goal of building an ethical, effective, and people-centered public service in the new era.

Keywords: Public service ethics; official duties; integrity; effectiveness; cadres; civil servants.

NGÀY NHẬN: 18/5/2026 NGÀY PHẢN BIỆN, ĐÁNH GIÁ: 29/6/2026 NGÀY DUYỆT ĐĂNG: 08/7/2026

Email: nguyenlampppp@gmail.com

DOI: <https://doi.org/10.59394/qlnn.366.2026.1574>

1. Đặt vấn đề

Xuất phát từ đặc trưng cơ bản của công vụ là mang tính quyền lực nhà nước, được Nhà nước ủy quyền làm những gì mà Nhà nước cho phép, nghiêm cấm lạm quyền, lạm quyền, vượt quyền, do đó, công vụ cần đội ngũ cán bộ, công chức có đạo đức, có tài, đồng thời cũng cần có cơ chế kiểm soát

quyền lực. Đạo đức công vụ là yếu tố quan trọng đối với mỗi người cán bộ, công chức; là nền tảng, là “gốc” để quyết định mọi vấn đề liên quan đến bảo đảm thực hiện nghĩa vụ, hướng đến một nền công vụ liêm chính. Trên thực tế, bên cạnh những cán bộ, công

* ThS, Trường Chính trị tỉnh Cà Mau

chức vừa có đạo đức công vụ, vừa thực hiện tốt nghĩa vụ của mình, vẫn còn những cán bộ, công chức có biểu hiện hạn chế, bộc lộ yếu kém, do đó, cần có giải pháp bồi dưỡng đạo đức công vụ cũng như làm rõ trách nhiệm cho đội ngũ cán bộ, công chức trong kỷ nguyên mới.

2. Mối quan hệ giữa đạo đức công vụ và trách nhiệm công vụ

Đạo đức công vụ và nghĩa vụ, trách nhiệm của cán bộ, công chức có mối quan hệ biện chứng, trong đó đạo đức là nền tảng, gốc rễ, còn nghĩa vụ là sự cụ thể hóa các chuẩn mực đạo đức thành hành vi, thái độ trong thực thi công vụ. Đạo đức điều chỉnh thái độ, hành vi để bảo đảm nghĩa vụ được thực hiện một cách tự giác và hiệu quả nhất. Đạo đức công vụ là hệ thống các giá trị, tiêu chuẩn, nguyên tắc đạo đức được hình thành trong quá trình thực thi công vụ, có tác dụng điều chỉnh hành vi và thái độ của cán bộ, công chức trong các mối quan hệ với cơ quan nhà nước, đồng nghiệp và Nhân dân. Nghĩa vụ là việc mà pháp luật hoặc các quy tắc đạo đức bắt buộc mỗi người phải làm đối với xã hội hoặc đối với người khác.

Thứ nhất, đạo đức công vụ yêu cầu cán bộ, công chức phải “yêu nước, trung thành với Tổ quốc”. Đây là những phẩm chất đạo đức thiêng liêng, là “gốc rễ”, là nền tảng tinh thần để dẫn đến hành động hoặc không hành động của cán bộ, công chức. *Lược Cán bộ, công chức* năm 2025 quy định nghĩa vụ của cán bộ, công chức thông qua những hành động cụ thể, như: bảo vệ Tổ quốc, bảo vệ lợi ích quốc gia, dân tộc (khoản 1 Điều 6). Lòng trung thành của cán bộ, công chức cũng thể hiện với chủ thể trực tiếp hơn, phải tuyệt đối trung thành với Đảng Cộng sản Việt Nam, Nhà nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam; chấp hành nghiêm chỉnh đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách và pháp luật của Nhà nước (Khoản 4 Điều 6). Trong nghĩa vụ này, quy định những nội

dung cụ thể và được thể hiện thông qua những hành động nhất định. Khi cán bộ, công chức thực hiện đúng nghĩa vụ, nghĩa là họ đã thể hiện được giá trị đạo đức công vụ của mình, đó là “yêu nước, trung thành với Tổ quốc”.

Thứ hai, cán bộ, công chức phải tôn trọng và tận tụy phục vụ Nhân dân. Pháp luật quy định cán bộ, công chức có nghĩa vụ tôn trọng và bảo vệ quyền con người, quyền công dân; tận tụy phục vụ Nhân dân; liên hệ chặt chẽ với Nhân dân; tôn trọng, lắng nghe ý kiến và chịu sự giám sát của Nhân dân. Về nội dung này, giữa đạo đức công vụ và trách nhiệm công vụ có nội dung đồng nhất và trách nhiệm công vụ cụ thể hơn chuẩn mực đạo đức công vụ.

Thứ ba, cán bộ, công chức phải có đạo đức trong sáng, mẫu mực, thực hiện cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư trong thực thi công vụ. Cụ thể hóa nội dung này, Điều 12 *Lược Cán bộ, công chức* năm 2025 quy định nghĩa vụ của cán bộ, công chức trong thi hành công vụ, như: thực hiện đúng, đầy đủ và chịu trách nhiệm về kết quả thực hiện nhiệm vụ, quyền hạn được giao; bảo vệ, quản lý và sử dụng hiệu quả, tiết kiệm tài sản công được giao. Chấp hành quyết định của cấp trên. Khi có căn cứ cho rằng, quyết định đó là trái pháp luật thì phải kịp thời báo cáo bằng văn bản với người ra quyết định; trường hợp người ra quyết định vẫn quyết định việc thi hành thì phải chấp hành, đồng thời, báo cáo bằng văn bản với cấp trên trực tiếp của người ra quyết định và không phải chịu trách nhiệm về hậu quả của việc thi hành.

Thứ tư, pháp luật quy định về đạo đức công vụ, cán bộ, công chức phải có bản lĩnh, tinh thần đổi mới, sáng tạo, hội nhập quốc tế; đoàn kết, kỷ luật, kỷ cương trong công vụ; gương mẫu, không ngừng tu dưỡng, học tập suốt đời. *Lược* quy định cụ thể, cán bộ, công chức có nghĩa vụ chủ động nâng cao năng lực, trình độ chuyên môn, nghiệp vụ để đáp

ứng yêu cầu công việc; ứng dụng khoa học, công nghệ và chuyển đổi số trong quá trình thực hiện nhiệm vụ. Có ý thức tổ chức kỷ luật; nghiêm chỉnh chấp hành nội quy, quy chế của cơ quan, tổ chức, đơn vị; báo cáo người có thẩm quyền khi phát hiện hành vi vi phạm pháp luật trong cơ quan, tổ chức, đơn vị; bảo vệ bí mật nhà nước. Chủ động, sáng tạo trong thực hiện nhiệm vụ, công vụ; phối hợp chặt chẽ với đồng nghiệp trong thi hành công vụ; giữ gìn đoàn kết trong cơ quan, tổ chức, đơn vị.

Trong quá trình tham gia vào hoạt động công vụ, cán bộ, công chức phải thực hiện đúng chuẩn mực đạo đức công vụ, đó là những đạo lý chỉ dẫn hành động giúp cán bộ, công chức thực hiện tốt nhất nghĩa vụ. Ngược lại, việc cán bộ, công chức thực hiện tốt nghĩa vụ là một cách thể hiện có năng lực, có đạo đức công vụ vững vàng.

3. Thực trạng thực hiện đạo đức công vụ và nghĩa vụ của cán bộ, công chức hiện nay

Thời gian qua, việc thực hiện đạo đức công vụ và nghĩa vụ của cán bộ, công chức theo quy định của pháp luật đã đạt được nhiều kết quả quan trọng; tuy nhiên, vẫn còn có những hạn chế về việc chấp hành kỷ luật, kỷ cương hành chính và đạo đức của đội ngũ cán bộ, công chức ở nhiều địa phương trong cả nước, có thể kể đến, như: Nghệ An, tình trạng ở một số cơ quan, đơn vị vẫn còn cán bộ, công chức thiếu gương mẫu, vi phạm kỷ luật, kỷ cương; việc chấp hành đạo đức công vụ chưa thật sự nghiêm túc. Tại Cà Mau, theo kết luận thanh tra, tại Sở Tài nguyên và Môi trường tỉnh Cà Mau, qua kiểm tra ngẫu nhiên 121 hồ sơ, đoàn thanh tra phát hiện 27 hồ sơ chưa đủ điều kiện giải quyết nhưng vẫn chậm trả lời. Một số sở tiếp nhận hồ sơ nhưng thiếu phiếu kiểm soát quá trình giải quyết hồ sơ (64/108 hồ sơ tại Sở Tài Nguyên và Môi trường), tại Sở Giao thông vận tải, một số công chức, viên chức còn chưa chấp hành nghiêm giờ

giáo, tham mưu văn bản còn sai về thể thức, hình thức (Thanh tra tỉnh Cà Mau, 2024). Ngoài nguyên nhân do hồ sơ phức tạp, đặc biệt là trong lĩnh vực đất đai, lỗi hệ thống, còn có nguyên nhân từ phía cán bộ, công chức có liên quan trong quá trình thực hiện nhiệm vụ công vụ.

Tại Trà Côn, tỉnh Vĩnh Long vẫn còn một số ít cán bộ, công chức ý thức chấp hành nội quy, quy chế làm việc, quy định chưa nghiêm; một số cán bộ, công chức đi khỏi cơ quan, đơn vị mà không báo cáo lãnh đạo, không ghi lịch công tác... làm ảnh hưởng đến chất lượng công việc, uy tín của cơ quan, đơn vị (Thanh Hiếu, 2025).

Ở Bắc Ninh, một bộ phận cán bộ, công chức chưa thực sự nêu cao tinh thần trách nhiệm, còn biểu hiện né tránh trách nhiệm, làm việc cầm chừng, thiếu chủ động, sáng tạo; một số người đứng đầu chưa thể hiện rõ nét vai trò quyết đoán, quyết tâm, quyết liệt trong lãnh đạo, chỉ đạo triển khai nhiệm vụ (Đào Lưu, 2025).

Tại Tuyên Quang, qua đánh giá của Ủy ban nhân dân tỉnh (UBND) cho thấy vẫn còn cán bộ, công chức ở một số cơ quan, đơn vị, địa phương chưa chấp hành nghiêm sự chỉ đạo, điều hành của UBND tỉnh và Chủ tịch UBND tỉnh; tình trạng thực hiện nhiệm vụ chưa kịp thời, có việc còn chậm, kéo dài. Một bộ phận cán bộ, công chức, người đứng đầu các cơ quan, đơn vị thiếu chủ động, né tránh, đùn đẩy, không làm hết trách nhiệm trong việc giải quyết công việc.

Trên địa bàn cả nước vẫn còn tình trạng tiêu cực, tham nhũng trong quá trình thực hiện nhiệm vụ công vụ. Có thể kể đến những đại án tham nhũng, như: đại án Cục Đăng kiểm, đại án Dự án Sài Gòn - Đại Ninh (Lâm Đồng), đại án Vạn Thịnh Phát. Thực tế nêu trên chỉ ra tình trạng tham nhũng, vi phạm nghĩa vụ, vi phạm đạo đức công vụ ảnh hưởng nghiêm trọng đến hình ảnh của cán bộ, công chức, làm giảm lòng tin của Nhân

dân, ảnh hưởng đến hiệu quả quản lý nhà nước và uy tín của Đảng.

4. Một số kiến nghị

Thứ nhất, tiếp tục lựa chọn, sàng lọc, bố trí, sử dụng cán bộ, công chức thật kỹ lưỡng, chọn những người có năng lực, có nhiệt huyết, yêu nước, dám nghĩ, dám làm, dám chịu trách nhiệm, thường xuyên đào tạo, bồi dưỡng, tập huấn cho đội ngũ thực thi công vụ, bảo đảm nhiệm vụ công vụ không bị sai sót, chậm trễ.

Thứ hai, nâng cao đạo đức công vụ cho đội ngũ cán bộ, công chức bằng những hình thức, như: tổ chức các cuộc thi tìm hiểu, thực hiện đạo đức công vụ cho người dân và đội ngũ cán bộ, công chức, qua đó, lan tỏa những giá trị tốt đẹp về đạo đức công vụ trong cơ quan, đơn vị cũng như toàn xã hội.

Thứ ba, tiếp tục phát huy vai trò của công tác kiểm tra hồ sơ nội bộ nhằm nâng cao ý thức kỷ luật, tinh thần phục vụ Nhân dân; phát hiện từ sớm, từ trong nội bộ để có hướng xử lý kịp thời.

Thứ tư, tăng cường công tác thanh tra công vụ trong năm công tác, không để khi có sự việc xảy ra hoặc hai, ba năm mới tiến hành thanh tra, kiểm tra, như vậy sẽ tránh được những sự việc gây hậu quả lớn; đồng thời, mang tính kiểm soát quyền lực chặt chẽ, tránh những biểu hiện tiêu cực, như: tham nhũng, lạm dụng quyền lực trong thi hành công vụ.

Thứ năm, tiếp tục nâng cao vai trò, trách nhiệm của người đứng đầu trong công tác đôn đốc, nhắc nhở; cần có quy định về hồ sơ trễ hạn, sai sót... ngoài trách nhiệm của công chức phụ trách, phải gắn kèm trách nhiệm của người đứng đầu đối với từng hồ sơ.

Thứ sáu, có cơ chế cải cách chế độ tiền lương, nâng cao chế độ phụ cấp, có chính sách hỗ trợ, phối hợp trong công tác, đặc biệt là các nhiệm vụ khó, như: tài chính, đất đai, hộ tịch... Trong những thời điểm hồ sơ

nhiều, vấn đề mới phát sinh cần có cơ chế huy động thêm lực lượng để hỗ trợ, kiểm tra, xử lý kịp thời, đặc biệt là phát huy vai trò của lực lượng đoàn thể và các tình nguyện viên, tạo điều kiện cho người dân tham gia vào hoạt động của Nhà nước. Đây là phương thức, bài học quý báu dẫn đến thành công của cuộc cách mạng gìn giữ đất nước mà Chủ tịch Hồ Chí Minh đã đúc kết “dễ trăm lần không dân cũng chịu, khó vạn lần dân liệu cũng xong”.

Thứ bảy, cần thay đổi tư duy của cán bộ, công chức từ quản lý sang quản trị. Theo đó, chính quyền địa phương cần có sự chuyển biến sang mô hình “chính quyền thân thiện”. Tính thân thiện không chỉ được thể hiện thông qua thái độ giao tiếp văn minh, lịch sự, tôn trọng người dân mà còn phản ánh ở trách nhiệm, đạo đức công vụ và tinh thần tận tâm của cán bộ, công chức trong quá trình hỗ trợ người dân tiếp cận và thực hiện các thủ tục hành chính. Đồng thời, cần tăng cường các cơ chế tiếp nhận, lắng nghe và phản hồi ý kiến của Nhân dân; đẩy mạnh hoạt động hướng dẫn, tư vấn, hỗ trợ nhằm nâng cao khả năng tiếp cận thông tin, giúp người dân hiểu đúng quy định pháp luật, hạn chế các sai sót trong quá trình thực hiện thủ tục hành chính, qua đó, bảo đảm việc thực hiện hiệu quả các quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng của người dân.

Thứ tám, tăng cường đầu tư cơ sở vật chất, trang thiết bị phục vụ hoạt động công vụ và hỗ trợ người dân thực hiện thủ tục hành chính, như: cung cấp mật khẩu Wi-Fi tại bộ phận một cửa, khu vực tiếp công dân; lắp đặt máy tính, thiết bị kết nối internet để người dân tra cứu thông tin, đăng nhập hệ thống và nộp hồ sơ trực tuyến. Đồng thời, xây dựng cơ chế hỗ trợ, tư vấn từ xa thông qua việc công khai số điện thoại công vụ của cán bộ, công chức, đại diện Mặt trận Tổ quốc, các đoàn thể và tổ công nghệ số để

hướng dẫn người dân chuẩn bị hồ sơ, sử dụng các nền tảng số, ứng dụng và công cụ AI trước khi đến cơ quan hành chính. Giải pháp này góp phần giảm thời gian hướng dẫn trực tiếp, hạn chế hồ sơ thiếu hoặc sai thông tin, nâng cao hiệu quả giải quyết thủ tục hành chính và giảm tình trạng hồ sơ tồn đọng, chậm xử lý.

5. Kết luận

Công vụ là nhiệm vụ chung, nhiệm vụ của cán bộ, công chức và những người khác khi được trao quyền để nhân danh Nhà nước phụng sự Tổ quốc, phục vụ Nhân dân, đây là nhiệm vụ thiêng liêng và cao cả, đòi hỏi sự tận tâm, trách nhiệm và tài đức của mỗi người thi hành công vụ, sự đóng góp sức lực, trí tuệ của những người thực thi trong bộ máy công vụ có vai trò rất quan trọng đối với quốc gia, dân tộc và Nhân dân. Vì vậy, cần có sự chọn lựa và đầu tư kỹ lưỡng đối với đội ngũ cán bộ, công chức. Bên cạnh những người công tâm, có tài, có đức cũng còn tồn tại những cá nhân gây tiêu cực phiền hà cho Nhân dân, làm hạn chế vai trò của công vụ, không thúc đẩy kinh tế - xã hội phát triển, do đó, các cấp lãnh đạo cần quan tâm thực hiện đồng loạt nhiều giải pháp, đặc biệt là công tác chọn lựa cũng như đào tạo, bồi dưỡng cán bộ, công chức đủ điều kiện phục vụ Tổ quốc và Nhân dân trong tình hình mới. □

Tài liệu tham khảo:

- Báo Chính phủ (25/4/2026). Tăng cường kỷ luật, kỷ cương hành chính trong xây dựng, ban hành văn bản quy định chi tiết luật, pháp lệnh,, nghị quyết. <https://baochinhphu.vn/tang-cuong-ky-luat-trong-xay-dung-ban-hanh-van-ban-quy-dinh-chi-tiet-luat-phap-lenh-nghi-quyet-102260425203352584.htm>
- Đào Lưu (2025). *Tăng cường kỷ luật, kỷ cương hành chính, tác phong, lễ lối làm việc trong cơ quan của Đảng và hệ thống chính trị trên địa bàn tỉnh Bắc Ninh*. https://bacninh.dcs.vn/detail/-/asset_publisher/M0UUAfStbTMq/content/tang-cuong-ky-luat-ky-cuong-hanh-chinh-tac-phong-le-loi-lam-viec-trong-co-quan-cua-dang-va-he-thong-chinh-tri-tren-dia-ban-tinh-bac-ninh.
- Học viện Hành chính Quốc gia (2017). *Tài liệu bồi dưỡng ngạch chuyên viên, quyển I - Phần kiến thức chung*. Nxb Bách khoa Hà Nội.
- Hội đồng nhân dân tỉnh Cà Mau. (2024). *Kỳ họp lần thứ 17, khóa X, nhiệm kỳ 2021-2024*.
- Hữu Tùng (2024). Tăng trưởng kinh tế Cà Mau đạt hơn 7%. *Báo Nhân dân* <https://nhandan.vn/tang-truong-kinh-te-ca-mau-dat-hon-7-post849565.html>.
- Thanh Hiếu (2025). *Trà Côn chấn chỉnh việc chấp hành kỷ luật, kỷ cương hành chính trên địa bàn*. <https://tracon.vinhlong.gov.vn/xem-chi-tiet-tin-tuc/id/283258>
- Thanh tra tỉnh Cà Mau (2024). *Kết luận thanh tra số 04/KL-TT ngày 25/4/2024 về việc thanh tra trách nhiệm thực hiện công vụ của cán bộ, công chức, viên chức trên địa bàn tỉnh Cà Mau*.
- Thanh tra tỉnh Cà Mau (2024). *Kết luận thanh tra số 28/KL-TT ngày 10/10/2024 về việc thanh tra trách nhiệm của Chủ tịch Ủy ban nhân dân huyện Trần Văn Thời trong việc thực hiện pháp luật về thanh tra; tiếp công dân; giải quyết khiếu nại, tố cáo và công tác phòng, chống tham nhũng*.
- Thanh tra tỉnh Cà Mau (2024). *Kết luận thanh tra số 29/KL-TT ngày 18/10/2024 về việc thực hiện chính sách, pháp luật, nhiệm vụ, quyền hạn được giao trong lĩnh vực văn hóa, gia đình, thể dục, thể thao, du lịch và quảng cáo tại Sở Văn hoá, Thể thao và Du lịch tỉnh Cà Mau*.
- Trung Đông (2024). *Tình trạng chậm tham mưu ban hành văn bản quy phạm pháp luật, nguyên nhân và một số giải pháp khắc phục*. <http://pbgdpl.camau.gov.vn/tinh-trang-cham-tham-muu-ban-hanh-van-ban-quy-pham-phap-luat-nguyen-nhan-va-mot-so-giai-phap-khac>.
- Văn phòng Chính phủ (2025). *Báo cáo số 12/BC-VPCP ngày 02/01/2025 về tình hình, kết quả cải cách thủ tục hành chính năm 2024*.